

ปรัชญาของโซเป็น ชาวเออร์ที่นำมาสู่ปัญหาทุกข์

โซเป็น ชาวเออร์มีความคิดทางปรัชญาเกี่ยวกับการมีอยู่ของโลกเป็น ๒ แง่คือ ในแง่หนึ่งมันมีอยู่ในฐานะมโนภาพหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ถูกรับรู้ อีกแง่หนึ่งมันมีอยู่ในฐานะเจตจำนงซึ่งเป็นสาระตตะของปรากฏการณ์ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ล้วน เป็นการสำแดงออกของเจตจำนงในระดับต่าง ๆ แต่เจตจำนงที่เป็นสิ่งในตัวเองนั้น เป็นหนึ่งแบ่งแยกไม่ได้ และคนซึ่งเป็นเจตจำนงที่มีความเข้มข้นมากสามารถพัฒนาตนเองจนหลุดพ้นจากเจตจำนงได้ จากความคิดทางปรัชญาดังกล่าวนี้โซเป็น ชาวเออร์ได้โยงไปสู่การตีความเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ซึ่ง เขาเห็นว่าเต็มไปด้วยทุกข์ ปรัชญาของโซเป็น ชาวเออร์ที่นำมาสู่ปัญหาทุกข์ พอลจะแบ่งได้เป็น ๔ หัวข้อคือ

- ๒.๑. โลกมีอยู่ในฐานะมโนภาพ
- ๒.๒. โลกมีอยู่ในฐานะเจตจำนง
- ๒.๓. มโนคติในฐานะการสำแดงออกโดยตรงของเจตจำนง
- ๒.๔. การยืนยันและปฏิเสธเจตจำนง

๒.๑. โลกมีอยู่ในฐานะมโนภาพ โซเป็น ชาวเออร์เริ่มปรัชญาของเขาด้วยประโยคว่า "โลกคือมโนภาพของฉัน"^๑ เขาเชื่อว่าโลกนี้หรือสรรพสิ่งมีอยู่โดยถูกรับรู้ มันเป็นสิ่งที่ถูกรู้โดยผู้รู้ เรียกว่ามโนภาพ (ideas) พระอาทิตย์มีอยู่โดยมันถูกเห็น หรือพื้นดินมีอยู่โดยมันถูกจับต้อง และการมีอยู่ของโลกในฐานะมโนภาพนี้โซเป็น ชาวเออร์กล่าวว่ามันมีอยู่อย่างสัมพันธ์กันภายใต้เหตุผลเพียงพอซึ่งประกอบด้วย กาล อวกาศ และความเป็นเหตุและผล

^๑Arthur Schopenhauer, The World as Will and Idea, Vol.1., trans. R. B. Haldane and J. Kemp (London: Routledge & Kegan Paul Ltd., 1964), p. 3.

. . . เวลาไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากรูปแบบของหลักเหตุผล เพียงพอ และไม่มี ความหมายมากไปกว่านี้ การต่อเนื่องของเวลาเป็นรูปแบบของหลักเหตุผลเพียงพอซึ่งได้แก่เวลา และการต่อเนื่องทั้งหมดก็เป็นธรรมชาติทั้งหมดของเวลา นอกจากนี้ใครก็ตามที่รู้จักหลักเหตุผลเพียงพอตามที่มันปรากฏในการมีอยู่ของอวกาศ จะรู้ถึงธรรมชาติทั้งหมดของอวกาศซึ่งไม่ได้เป็นอะไรอื่นนอกจากความเป็นไปได้ของการสืบเปลี่ยนสถานที่ ซึ่งเรียกว่า ตำแหน่งที่ . . . และใครก็ตามที่รู้จักความเป็นเหตุและผลจะรู้ว่ามันเป็นส่วนหนึ่งของหลักเหตุผลเพียงพอ ที่ทำให้สิ่งที่ปรากฏในอวกาศและกาลกลายเป็นวัตถุที่ถูกรับรู้ . . .^๑

หลักเหตุผลเพียงพอนี้มิใช่รูปแบบของการรับรู้เท่านั้นแต่มันยังเป็นรูปแบบของการมีอยู่ด้วย ดังคำพูดของไฮเซนเบิร์ก "หลักเหตุผลเพียงพอมิได้เป็น เพียงหลักของการรู้ แต่มันยังเป็นหลักของการมีอยู่ด้วย"^๒ เราจะเห็นได้ว่าการที่สิ่งหนึ่งมีอยู่นั้น หมายถึงมันมีอยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ ถ้ามันมีอยู่ในอวกาศอย่างเดียวกับมันก็จะไม่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง หรือถ้ามันมีอยู่ในกาลอย่างเดียวกับมันก็จะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง และมันก็จะไม่สามารถมีอยู่ได้เลยแม้เพียงขณะหนึ่ง ดังนั้นมันจึงต้องมีอยู่ในอวกาศและกาล และมีความเป็นเหตุและผล คือมีสาเหตุที่ทำให้มันมีอยู่ การมีอยู่ของโลกในฐานะมโนภาพหรือโลกปรากฏการณ์เท่านั้นที่อยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ ส่วนสิ่งในตัวเองหรือธรรมชาติที่แท้จริงของโลกนั้นอยู่นอกขอบเขตของหลักเหตุผลเพียงพอ

. . . ธรรมชาติภายในของโลก สิ่งในตัวเองไม่อาจพบได้ภายในหลักนี้ เพราะหลักนี้จะนำไปสู่สิ่งที่มีอยู่อย่าง เป็นปรากฏการณ์และมีอยู่อย่างสัมพันธ์กัน ไม่ใช่สิ่งในตัวเอง นอกจากนี้มันยังไม่เกี่ยวกับผู้รู้ มันเป็นเพียงรูปแบบของวัตถุที่ถูกรู้เท่านั้น เท่านั้น . . .^๓

อนึ่งการที่โลกมีอยู่ในฐานะที่ถูกรับรู้นี้ไซ้เป็นอวกาศเออร์ดีอวามันจำเป็นต้องประกอบด้วยผู้รู้ (subject) และสิ่งที่ถูกรู้ (object) โดยที่จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ และ

^๑Ibid., p. 9.

^๒Ibid., p. 19.

^๓Ibid., pp. 41-42.

ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ก็มีความแตกต่างกัน เพราะผู้รู้เป็นเพียงผู้รู้วัตถุอื่น ๆ แต่ตัวเขาเองไม่เคยถูกรู้นอกจากร่างกายของเขาซึ่งถูกรู้เหมือนวัตถุอื่น ๆ และมันอยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ ซึ่งเป็นรูปแบบสากลของวัตถุ

โลกในฐานะมโนภาพมีความจำเป็นพื้นฐานสองส่วน และเราไม่สามารถแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกไปได้ ส่วนหนึ่งคือสิ่งที่ถูกรู้ซึ่งมีรูปแบบคือ อวกาศ กาล และความหลากหลาย อีกส่วนหนึ่งคือ ผู้รู้ซึ่งไม่อยู่ในอวกาศและกาล เพราะมันปรากฏเป็นหนึ่งเดียวไม่สามารถแบ่งแยกได้ . . . เพราะแต่ละส่วนของทั้งสองส่วนมีความหมายต่อกันและกัน ส่วนหนึ่งจะปรากฏพร้อมกับอีกส่วนหนึ่ง และถ้าส่วนหนึ่งหายไปอีกส่วนก็จะหายไปด้วย . . .^๑

นอกจากนี้ไฮเซนเบิร์กยังแบ่งมโนภาพออกเป็น ๒ อย่างคือ มโนภาพจากการรับรู้ (ideas of perception) และมโนภาพจากการคิด (abstract ideas หรือ concepts) มโนภาพจากการคิดเกิดจากการที่คนมีมโนภาพจากการรับรู้ ซึ่งได้จากผัสสะและความเข้าใจแล้วนำมาคิดต่อด้วยเหตุผล มโนภาพจากการคิดนี้ไฮเซนเบิร์กเชื่อว่าคนเท่านั้นที่มี เพราะคนมีเหตุผลทำให้ไม่เพียงแต่รับรู้ แต่ยังสามารถนำมาคิดแยกแยะและสรุปเป็นความคิดใหม่ ส่วนสัตว์มีเพียงมโนภาพจากการรับรู้เท่านั้น เพราะมันขาดเหตุผล ไฮเซนเบิร์กกล่าวไว้ว่า:

ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างมโนภาพต่าง ๆ ของเราคือ ความแตกต่างระหว่างมโนภาพจากการรับรู้และมโนภาพจากการคิด อันหลังนี้เป็นมโนภาพในระดับที่เรียกว่า ความคิด . . . และมนุษย์เท่านั้นที่สามารถมีมโนภาพเหล่านี้ สัตว์โลกอื่น ๆ ไม่มี ความสามารถในการมีความคิดซึ่งทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่น ๆ นี้เรียกว่า เหตุผล . . .^๒

^๑ Ibid., pp. 5-6.

^๒ Ibid., p. 7.

ความสามารถในการคิดหรือ เหตุผลที่คนมีนี้ ทำให้คนมีความทุกข์มากกว่าสัตว์ แต่ คนก็สามารถดับทุกข์ได้ด้วยการใช้เหตุผล ส่วนสัตว์ไม่สามารถใช้เหตุผลในการดับทุกข์ได้ เรื่องนี้จะเห็นได้จากคำพูดของโซ เป็นฮาว เออร์

. . . ในทุก ๆ ระดับที่สูงขึ้นของชีวิตสัตว์ก็มีทุกข์มากขึ้น ในสัตว์ชั้นต่ำที่สุดมีทุกข์ น้อยที่สุด แต่แม้ในสัตว์ชั้นสูงสุดก็ยังสามารถรู้สึกทุกข์ได้ไม่เท่าที่คนรู้สึก เนื่องจาก สัตว์ชั้นสูงสุดขาดความคิดและเหตุผล ดังนั้นมันจึงถูกต้องแล้วที่ความสามารถในการ รู้สึกทุกข์จะไปถึงจุดสูงสุดในที่ซึ่งมีเหตุผลและณ. ที่นี้ก็ เป็นไปได้ที่จะมีกาปฏิบัติ เสอ เจตจำนงด้วย เพราะมีฉะนั้นแล้วมันอาจจะไม่เป็นอะไรเลยนอกจากความโหดร้าย อย่างไม่มีจุดจบ^๑

ความสามารถในการคิดทำให้คนมีความทุกข์ เพราะมันทำให้คนไม่เพียงแต่รับรู้สิ่งต่าง ๆ ใน ปัจจุบัน แต่ยังสามารถคิดถึงอดีต และอนาคต คนจึงมีความทุกข์มากกว่าสัตว์ซึ่งรับรู้แต่เพียง สิ่งที่อยู่ในปัจจุบันเท่านั้น เรื่องนี้จะเห็นได้จากตัวอย่างเช่น คนมีความเสียใจกับการตายของ คนที่ตนรัก หรือมีความกลัวในความตายที่ตนเองยังไม่ได้รับ เป็นต้น โซเป็นฮาว เออร์อธิบายว่า

. . . การขาดเหตุผลทำให้สัตว์ชั้นต่ำมีเพียงมโนภาพจากการรับรู้ ตัวอย่างเช่น วิตถุที่มีอยู่จริงในปัจจุบันที่ปรากฏแก่มันอย่างทันทีทันใด ส่วนเรานั้นตรงกันข้าม มีความรู้จากการใช้ความคิด เข้าใจไม่เพียงแต่สิ่งที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน แต่รวมทั้ง สิ่งที่อยู่ในอดีตและอนาคตที่กว้างไกลออกไปด้วย . . .^๒

. . . สัตว์รู้จักความตายเป็นครั้งแรกเมื่อมันตาย แต่คนรู้สึกว่าตนเองมีชีวิตที่ก้าว ไปสู่ความตายทุกขณะ ดังนั้นมันจึงทำให้ชีวิตเป็นสิ่งที่น่าสงสัยว่าดีหรือไม่ . . .^๓

^๑ Arthur Schopenhauer, Essays and Aphorisms, trans. R. J. Hollingdale (Great Britain: Hazell Watson & Viney Ltd., 1970), p. 46.

^๒ Arthur Schopenhauer, The World as Will and Idea, Vol.1., trans. R. B. Haldane and J. Kemp, pp. 110-111.

^๓ Ibid., p. 48.

แต่ด้วยความสามารถในการคิดนี่คนจึงสามารถจับทุกข้ได้ เพราะมันทำให้เขารู้ถึงความจริงว่าสรรพสิ่ง เป็นการสำแดงออกของเจตจำนงซึ่งเป็นหนึ่งเดียวและมีลักษณะ เป็นความอยาก และตื่นนอนตลอดเวลา คนจึงไม่สามารถหลุดพ้นจากทุกข้ได้นอกจาก เขาจะขจัดเจตจำนงนี้ออกไป โขเป็นฮาวเออร์กล่าวว่า

. . . เนื่องจากบ่อยครั้งที่คนเสียการควบคุมตนเอง ถูกกระหน่ำด้วยโรคร้าย ความโกรธหรือความทุกข์ระทมใจ แสดงว่าเขาพบกับสิ่งที่ต่างจากสิ่งที่เขาหวังไว้ ดังนั้น เขาจึงผิดพลาดที่ไม่รู้จักโลกและชีวิต ไม่รู้ว่าเจตจำนงของแต่ละคนถูกขัดขวางทุกอย่างก้าวโดยโอกาสของธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต และอุปสรรคที่ทำให้ไปไม่ถึงจุดหมาย และความชั่วร้ายของปัจเจกบุคคลอื่น ๆ นี้แสดงว่าเขาไม่ได้ใช้เหตุผลให้เป็นประโยชน์ในการมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของชีวิต หรือเขาขาดการตัดสินใจที่ถูกต้องเพราะเขารู้แต่สิ่งเฉพาะ ไม่รู้ในสิ่งที่ เป็นสากล เขาจึงแปลกใจต่อทุกข้และเสียการควบคุมตนเอง . . .^๑

ความคิดของ โขเป็นฮาวเออร์ เกี่ยวกับโลกที่มีอยู่ในฐานะมโนภาพนี้แสดงว่า เขาเชื่อว่าสรรพสิ่งมีอยู่ในฐานะที่มันถูกรับรู้ และมีอยู่อย่างสัมพันธ์กัน ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอซึ่งเป็นรูปแบบของโลกปรากฏการณ์ โลกในฐานะมโนภาพนี้จึงไม่ใช่โลกของความเป็นจริง โลกในฐานะมโนภาพนี้เป็นโลกที่ถูกรู้ มันจึงประกอบด้วย ผู้รู้ และสิ่งที่ถูกรู้ ผู้รู้ที่เป็นคนสามารถมีการรับรู้ไม่เพียงแต่มีโนภาพจากการรับรู้ แต่ยังมีโนภาพจากการคิดด้วย เพราะคนมีเหตุผลซึ่งต่างจากสัตว์อื่น ๆ และการที่คนมีเหตุผลนี้ทำให้คนมีความทุกข์มากกว่าสัตว์อื่น ๆ แต่เขาก็สามารถใช้ประโยชน์จากเหตุผลในการจับทุกข้ขณะที่สัตว์อื่น ๆ ไม่สามารถทำได้

๒.๒. โลกที่อยู่ในฐานะ เจตจำนง เมื่อรู้ว่าโลกมีอยู่ในฐานะมโนภาพ มันมีอยู่ในฐานะที่ถูกรับรู้ และอยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ มันจึงไม่มีความแน่นอน เพราะมันมีอยู่ในสถานที่หนึ่งในเวลาหนึ่งเท่านั้น และมันไม่ใช่โลกของความเป็นจริง โขเป็นฮาวเออร์

^๑Ibid., p. 116.

จึงค้นหาต่อไปว่าความเป็นจริงที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือมโนภาพเหล่านี้เป็นอะไร แต่มันจะเป็นอะไรก็ตาม มันจะต้องอยู่นอกหลักเหตุผลเพียงพอ และผู้รู้ที่จะพบความเป็นจริงนี้ได้ต้องเป็นผู้รู้ที่บริสุทธิ์ (pure subject of knowledge) แต่เขาก็พบว่าตัวเขาเองเป็นปัจเจกบุคคล เพราะความรู้โลกในฐานะมโนภาพได้มาโดยผ่านตัวกลางคือร่างกายของเขา ร่างกายของเขาจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการรับรู้โลกทั้งหมด และความเป็นจริงที่เขากำลังค้นหาจะพบได้โดยการค้นหาในกายของเขาเอง กล่าวคือประการแรก ร่างกายของเขาปรากฏเป็นมโนภาพ (idea) คือมันปรากฏเป็นวัตถุหนึ่งท่ามกลางวัตถุอื่น ๆ ที่มีอยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ ประการที่สอง เขาได้โดยตรงเห็นว่าการเคลื่อนไหวของกาย (movement of body) เป็นสิ่งเดียวกับการกระทำของเจตจำนง (act of will) และเจตจำนงเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนกาย

. . . เจตจำนง สิ่งนี้เท่านั้นเป็นกฎแจจโยไปสู่ความรู้เรื่องการมีอยู่ของปัจเจกบุคคล มันเผยให้เห็นความหมายและกลไกของการมีอยู่ การกระทำ และการเคลื่อนไหวของเขา ร่างกายปรากฏแก่เขาเป็น ๒ ทางคือ มันถูกให้มาเป็นมโนภาพซึ่งถูกรับรู้ว่าเป็นวัตถุหนึ่งท่ามกลางวัตถุอื่น ๆ และอยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ และมันก็ถูกให้มาในทางที่ต่างออกไป นั่นคือมันเป็นเจตจำนงซึ่งรู้ได้โดยทันที การกระทำทุก ๆ อย่างของเจตจำนงโดยทันทีและไม่มีข้อยกเว้น เป็นการเคลื่อนไหวของกาย การกระทำของเจตจำนงและการเคลื่อนไหวของกายไม่ใช่สองสิ่งที่แตกต่างกัน มันไม่ได้รวมกันและอยู่อย่าง เป็นเหตุและผลต่อกัน มันไม่ได้อยู่ในความสัมพันธ์กันด้านสาเหตุและผลมันเป็นหนึ่งเดียวกัน แต่มันถูกให้มาเป็นสองสิ่งแก่การรับรู้ และความเข้าใจอย่างทันทีทันใด การกระทำของกายจึงมีอะไรอื่นนอกจากเจตจำนงที่สำแดงออกมาคือมันผ่านเข้ามาสู่การรับรู้ นี่เป็นจริง สำหรับการเคลื่อนไหวของกายทั้งหมด ไม่เพียงแต่การเคลื่อนไหวของกายที่เป็นไปตามแรงจูงใจ แต่รวมทั้งการเคลื่อนไหวของกายที่เป็นไปตามแรงกระตุ้น ดังนั้นโดยข้อเท็จจริงแล้วร่างกายทั้งหมดจึงไม่เป็นอะไรอื่นนอกจากเจตจำนงที่สำแดงออกมา เจตจำนงกลายเป็นมโนภาพ . . .^๑

^๑ Ibid., pp., 129-130.

โซเป็นชาวเอเธนส์ยังได้ให้เหตุผลสนับสนุนอีกว่า การที่เรารู้ว่าร่างกายเป็นการสำแดงออกของ เจตจำนง เพราะความรู้สึกของกาย เป็นความรู้สึกของ เจตจำนงด้วย และในทางกลับกันความรู้สึกของ เจตจำนงที่รุนแรงก็มีผลกระทบต่อร่างกาย เขากล่าวว่า

- . . . ความรู้สึกทางกายของฉันทันทีมีผลกระทบต่อเจตจำนงของฉันทันทีทันใด
- . . . และในทางกลับกันการเคลื่อนไหวที่รุนแรงของเจตจำนง อารมณ์หรือความรู้สึกที่รุนแรงต่าง ๆ ทำให้ร่างกายได้รับความกระทบกระเทือน และการทำงานต่าง ๆ ของกายปั่นป่วน . . .^๑

อีกเหตุผลหนึ่งที่ร่างกายของเราเป็นการสำแดงออกของเจตจำนงนั้น โซเป็นชาวเอเธนส์บอกว่า เนื่องจากอวัยวะต่าง ๆ ของกายสัมพันธ์กับเจตจำนงเหมือนกับเครื่องมือกับเจตจำนงของช่าง ดังนั้นร่างกายจึงเป็นการสำแดงออกของเจตจำนง

- . . . ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีลักษณะที่เป็นไปตามความต้องการต่าง ๆ ซึ่งเป็นเจตจำนงที่สำแดงออกมา มันชี้ให้เห็นถึงความต้องการต่าง ๆ อย่างชัดเจน เช่น หิน คอหอย ไส้พุง เป็นความหิวที่ปรากฏออกมา . . .^๒

หลังจากรู้ว่าร่างกายในแง่หนึ่งเป็นมโนภาพเหมือนกับวัตถุอื่น ๆ ในโลก และอีกแง่หนึ่งมันเป็นเจตจำนงที่สำแดงตัวออกมาแล้วโซเป็นชาวเอเธนส์ก็ใช้ความรู้นี้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบเพื่อได้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติภายในของสิ่งอื่น ๆ ในธรรมชาติซึ่งเขารู้ว่ามีอยู่อย่างเป็นมโนภาพเช่นเดียวกับร่างกายของเขา แล้วเขาก็สรุปว่า ธรรมชาติภายในของมันคือ เจตจำนงเช่นเดียวกัน นอกจากมโนภาพและเจตจำนงแล้ว เขาไม่รู้อะไรนอกเหนือไปจากนี้อีก

เราจะใช้ประโยชน์จากความรู้ทั้งที่เราแต่ละคนมีเกี่ยวกับธรรมชาติและกิจกรรมของกายเราเอง เป็นกุญแจไขไปสู่การรู้ธรรมชาติของทุก ๆ ปรากฏการณ์ในธรรมชาติและวัตถุอื่น ๆ ที่มีอยู่ทั้งหมดและปรากฏแก่ เราเพียงแง่เดียวคือมโนภาพ จากการเปรียบเทียบกับร่างกายของเราในแง่หนึ่งวัตถุเหล่านั้น เป็นมโนภาพเหมือนกับร่างกายของเรา ในอีกแง่หนึ่งสิ่งที่มีอยู่เมื่อเรากันการมีอยู่ในฐานะมโนภาพไว้

^๑Ibid, p. 139.

^๒Ibid, p. 141.

ไว้ทางหนึ่งก็คือธรรมชาติภายในของมันซึ่งเหมือนกับในตัวของเราเรียกว่าเจตจำนง
 . . . นอกจากเจตจำนงและมโนภาพแล้วไม่มีอะไรที่เราจะรู้ได้หรือแม้แต่จะคิดถึง
 มันได้อีก . . .^๑

พลังต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น พลังที่ทำให้พืชเจริญเติบโต พลังไฟฟ้า พลังแม่เหล็ก และ
 พลังที่ทำให้สสารก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างขึ้น ดูเหมือนว่าเป็นพลังสากลในธรรมชาติ เพราะมัน
 เป็นพลังที่เป็นต้นกำเนิดไม่มีสาเหตุอื่น ๆ อีก^๒ แต่มันก็เป็นการสำแดงออกของเจตจำนง
 เดียวกันกับตัวเราและวัตถุอื่น ๆ เพราะมันมักจะปรากฏภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ^๓ เมื่อพบว่า
 ทุกสิ่งล้วนเป็นการสำแดงออกของเจตจำนงแล้วไซ้เป็นชาวเอเธนส์สรุปว่า เจตจำนงเป็นสิ่งใน
 ตัวเองของปรากฏการณ์หรือมโนภาพทั้งหมด

. . . มโนภาพทั้งหมดไม่ว่าอะไรก็ตามเป็นเพียงการมีอยู่อย่าง เป็นปรากฏการณ์ แต่
 เจตจำนงเท่านั้น เป็นสิ่งในตัวเอง ดังนั้นมันจึงไม่เป็นมโนภาพแต่มันเป็นสิ่งสากลซึ่งต่าง
 จากมโนภาพนั่นคือ มโนภาพทั้งหมดหรือวัตถุทั้งหมดเป็นการมีอยู่อย่าง เป็นปรากฏการณ์
 เป็นการปรากฏหรือเป็นการสำแดงออกของมัน มันจึงเป็นธรรมชาติภายในหรือแก่นของ
 สิ่งเฉพาะทุก ๆ สิ่งและทั้งหมด . . .^๔

ไซ้เป็น ชาวเอเธนส์ให้ชื่อสิ่งในตัวเองว่า "เจตจำนง" แทนที่จะใช้คำอื่น เช่นพลัง (force)
 ซึ่งมีความหมายคล้ายกัน เพราะเขาถือว่า คำว่า "เจตจำนง" มีความหมายเกี่ยวกับสาเหตุ
 และผล โดยที่ตัวมันไม่มีสาเหตุอีก มันถูกรู้ได้ทันทีไม่ต้องประกอบด้วยผู้รู้และสิ่งที่ถูกรู้ ส่วนคำว่า
 "พลัง" มีความหมายในขอบเขตของปรากฏการณ์เท่านั้น มันเป็นความคิดที่สรุปมาจาก
 ปรากฏการณ์ต่าง ๆ^๕

อนึ่งไซ้เป็น ชาวเอเธนส์เห็นว่าเจตจำนงซึ่งเป็นสิ่งในตัวเองนี้เป็นหนึ่งเดียวแบ่งแยก
 ไม่ได้ แต่การสำแดงออกของมันที่มาเป็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ มีความหลากหลายมากมายและอยู่
 ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ

^๑Ibid., p. 136.

^๒Ibid., p. 169.

^๓Ibid., pp. 142-143.

^๔Ibid., pp. 144-145.

. . . เจตจำนงซึ่งเป็นสิ่งในตัวเองอยู่นอกหลัก เหตุผล เพียงพอทั้งหมด และไม่มีพื้นฐานใด ๆ อีก แม้การสำแดงออกของมันทั้งหมดอยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ นอกจากนี้มันยังเป็นอิสระจากความหลากหลายทั้งหมดแม้การสำแดงออกของมันจะมีอยู่ในเวลา สถานที่ และมีจำนวนมากมาย ตัวมันเองเป็นหนึ่งใน แต่ไม่ใช่หมายถึง เป็นวัตถุหนึ่ง เพราะความเป็นหนึ่งในที่นี้หมายถึงสิ่งที่ตรงข้ามกับความหลากหลาย และหมายถึงการรวมความหลากหลายทั้งหมดไว้ด้วยกัน มันเป็นหนึ่งในอยู่นอกกาล และอวกาศ . . .^๑

อีกประการหนึ่งโซเป็นฮาวเออร์ถือว่าสรรพสิ่งในโลกเป็นการสำแดงออกของเจตจำนงในระดับต่าง ๆ กัน มนุษย์เป็นการสำแดงออกของเจตจำนงในระดับสูงสุดมีความหลากหลายมากที่สุด รองลงมาคือสัตว์ ส่วนพืชไม่มีความหลากหลายนอกจากเป็นไปตามอิทธิพลของดินฟ้าอากาศ ฯลฯ และสิ่งไม่มีชีวิตซึ่งเป็นการสำแดงออกของเจตจำนงในระดับต่ำสุด ไม่มีความหลากหลายเลย^๒ การสำแดงออกของเจตจำนงในระดับยิ่งสูงมากก็ยิ่งมีทุกข้มากกว่า ได้จากการที่คนไม่เพียงแต่รับรู้ แต่ยังสามารถคิดด้วยเหตุผลทำให้เขาสามารถทุกข้มากกว่าสัตว์ซึ่งมีเพียงการรับรู้จากผัสสะและความเข้าใจ ส่วนพืชมีเพียงการเจริญเติบโตและแพร่พันธุ์ จึงไม่มีทุกข์ และสิ่งไม่มีชีวิตก็เช่นกันไม่มีความหลากหลาย และปราศจากการรับรู้โดยสิ้นเชิง จึงไม่มีทุกข์ โซเป็นฮาวเออร์อธิบายว่า

. . . พืชไม่มีการรับรู้ ดังนั้นมันจึงไม่มีความทุกข์ ความทุกข์เพียงเล็กน้อยจะถูกรู้สึกโดยสัตว์ชั้นต่ำที่สุด และแม้แต่แมลงก็มีความรู้สึกทุกข้อย่างจำกัด ในขั้นแรกทุกข์ปรากฏมากในสัตว์ที่มีระบบประสาทสมบูรณ์ และมากขึ้นในสัตว์ที่มีปัญญาที่พัฒนามากขึ้น ดังนั้นสัดส่วนของทุกข์จะเพิ่มขึ้นตามความสำนึกที่เพิ่มขึ้น และมันจะไปถึงจุดสูงสุดในมนุษย์ . . .^๓

^๑Ibid. p. 146.

^๒Ibid., pp. 170-171.

^๓Ibid., p. 400.

นอกจากนี้โซเป็นฮาวเออร์ได้อธิบายลักษณะต่าง ๆ ของเจตจำนงว่า มันมีลักษณะ เป็นความอยาก เพราะสรรพสิ่งในโลกมีความต้องการสิ่งอื่นเพื่อตัวเองตลอดเวลา เขากล่าวว่า

. . . คนต้องการสัตว์เพื่อเลี้ยงชีพ และสัตว์ต้องการสัตว์และพืช ส่วนพืชต้องอาศัย ดิน น้ำ ปุ๋ย และส่วนประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ก็ต้องอาศัย ดาวพระเคราะห์ ดวง อาทิตย์ การโคจรรอบดวงอาทิตย์ ฯลฯ ทั้งหมดนี้ เป็นผลมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า เจตจำนงต้องมีอยู่ด้วยตนเอง ไม่มีอะไรมีอยู่นอกจากมัน มันจึงเป็นเจตจำนงที่ ทิวกระหาย ดังนั้นความอยาก ความกังวล และความทุกข์จึงเกิดตามมา^๑

และการต่อสู้ดิ้นรนอยู่ตลอดเวลาก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งของเจตจำนง ทุกสิ่งในโลกซึ่งเป็นการ สำแดงออกของเจตจำนงมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มันต่อสู้ดิ้นรนไปข้างหน้า อย่างไม่หยุดพัก ไม่มีประโยชน์ที่เราจะไปหาสาเหตุแรกของมันด้วย เพราะการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงของมันหมุนเวียนกัน เป็นวัฏจักรจุดจบก็เป็นจุดเริ่มต้นใหม่อีก ตัวอย่างเช่น เมล็ดของพืชกลายเป็นต้นพร้อมด้วยกิ่งก้านสาขา ต้นก็ออกดอกออกผล แล้วผลกลายเป็น เมล็ด ใหม่และดำเนินตามวิถีทางเดิมต่อไป หรือสัตว์เกิดมาเจริญเติบโต มีลูกหลาน แก่ตาย ตัวใหม่ ก็ดำเนินตามวิถีทางเดิม เป็นเช่นนี้ไม่จบสิ้น ดังเราจะเห็นได้จากคำพูดของโซเป็นฮาวเออร์

. . . ในทุก ๆ ระดับของการสำแดงออกของมันจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เจตจำนงไม่ ไม่มีจุดหมายสุดท้ายและจุดหมายใด ๆ ทั้งสิ้น มันต่อสู้อยู่เสมอ เพราะการต่อสู้เป็น เพียงธรรมชาติเดียวของมันซึ่งไม่มีจุดหมายที่จะไปถึงได้มาทำให้มันยุติลง ดังนั้นมัน จึงไม่รู้สึกพอใจได้อย่างแท้จริงนอกจากถูกจำกัดด้วยอุปสรรคต่าง ๆ นา ๆ ขณะที่ ตัวมันเองแล้วดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง . . .^๒

อนึ่งความอยากและการดิ้นรนอยู่ตลอดเวลานี้เป็นไปเพื่อการมีชีวิตอยู่ โซเป็นฮาวเออร์ จึงบอกว่าเจตจำนงนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็น "เจตจำนงเพื่อชีวิต" แต่มันก็เป็นการ

006858

^๑Ibid., p. 210.

^๒Ibid., p. 398.

ใช้คำที่มากเกินไปจนความจำเป็น เราควรเรียกสั้น ๆ ว่า "เจตจำนง"^๑ โขเป็น ชาวเออร์อิชบาย ถึงการต่อสู้เพื่อการมีชีวิตนี้ว่า

ทุก ๆ แห่งในธรรมชาติเราเห็นการต่อสู้ ความขัดแย้ง และชัยชนะที่หมุนเวียนเปลี่ยนไป แล้วเราก็รู้ว่ามันผันแปรออกไปจากตัวมันซึ่งมีสารตถะคือเจตจำนง ในทุก ๆ ระดับของการสำแดงออกของเจตจำนงมีการต่อสู้เพื่อสสาร อวกาศและกาลของสิ่งอื่น ๆ สสารที่คงอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ต้องเปลี่ยนรูปแบบของมันอยู่ตลอดเวลา เพราะภายใต้การนำของกฎสาเหตุ ปรากฏการณ์ทางอินทรีย์เคมีทางจักรกลและกายภาพนั้นมีการต่อสู้อย่างกระหายที่จะปรากฏและขจัดสสารอื่น ๆ ออกไป . . . แต่ละสิ่งต่างต้องการแสดงออกซึ่งแบบ (Idēa) ของมันเอง การต่อสู้นี้เป็นไปในธรรมชาติทั้งหมด . . . ความขัดแย้งสากลนี้จะเห็นได้ชัดเจนในอณัจกรสัตว์ เพราะสัตว์มีอณัจกรพิชทั้งหมดเป็นอาหาร และแม้แต่ภายในอณัจกรสัตว์เอง สัตว์ทุก ๆ ตัวก็เป็นเหยื่อและอาหารของตัวอื่น ๆ นั่นคือสสารซึ่งแบบ (Idēa) ของมันแสดงตัวเองออกมานี้ต้องยอมจำนนต่อการแสดงออกของแบบอีกอันหนึ่ง เพราะสัตว์แต่ละตัวดำรงการมีอยู่ของมันโดยการทำลายตัวอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเจตจำนงเพื่อชีวิตจึงใช้พวกเดียวกันเป็นเหยื่อของตนเอง และอาศัยสิ่งอื่น ๆ เป็นอาหารของตน จนกระทั่งในที่สุดมนุษยชาติเห็นว่าธรรมชาติเป็นเสมือนโรงงานที่ผลิตสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของเขา เพราะเขามีชัยชนะเหนือสิ่งอื่น ๆ ทั้งหมด . . .^๒

เนื่องจากเจตจำนงมีลักษณะเป็นความอยากและดิ้นรนเพื่อชีวิตอยู่ตลอดเวลา โขเป็นชาวเออร์อิชบายจึงถือว่ามันเป็นสาเหตุของทุกข์ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเขา

. . . ความโหดร้ายและความทุกข์ทรมานทั้งหมดในโลกนี้เป็นเพียงผลมาจากผลรวมของรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเจตจำนงเพื่อชีวิตสำแดงออกมา มันจึงเป็นเรื่องราวของการยั่วยุเจตจำนงเพื่อชีวิตเท่านั้น . . .^๓

^๑Ibid., p. 354.

^๒Ibid., pp. 191-192.

^๓Arthur Schopenhauer, Essays and Aphorisms, trans.,

ดังนั้น เราจึงกล่าวได้ว่า โชเป็นชาวเออร์เห็นว่าโลกที่มีอยู่นี้เป็นโลกของปรากฏการณ์ เพราะสรรพสิ่งมีอยู่ในฐานะที่มีนัยถูกรับรู้ แต่ความเป็นจริงที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์คือเจตจำนง โลกที่ปรากฏเป็นมโนภาพจึงมีเจตจำนงเป็นสารัตถะ เจตจำนงนี้มีลักษณะเป็นความอยากและ คัดค้านเพื่อชีวิตตลอดเวลา มันจึงเป็นสาเหตุของทุกข์ เพราะความทุกข์ไม่ได้เกิดจากความไม่มี แต่มันเกิดจากความอยากมีแล้วไม่ได้สมปรารถนา^๑

๒.๓ มโนคติในฐานะการสำแดงออกโดยตรงของเจตจำนง โชเป็นชาวเออร์ เชื่อว่าสรรพสิ่งเป็นการสำแดงออกของเจตจำนง เจตจำนงได้สำแดงออกเป็นปรากฏการณ์ ระดับต่าง ๆ หลายระดับ เช่น คน สัตว์ พืช ฯลฯ แต่ละระดับประกอบด้วยความหลากหลายมากมาย ในแต่ละระดับของปรากฏการณ์นี้ เราพบมโนคติหรือแบบของเพลโต (Platonic Idea) ซึ่งเป็นสิ่งสากลไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนสิ่งต่าง ๆ ในระดับของมันมีความหลากหลาย เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง มีการเกิดขึ้น และเสื่อมสลายไป แต่มโนคติมีอยู่อย่าง เป็นความจริง นิรันดร และสัมพันธ์กับสิ่งเฉพาะต่าง ๆ ในระดับของมันเหมือนแบบกับสิ่งที่จำลองแบบมา โชเป็น ชาวเออร์กล่าวว่า

. . . ระดับต่าง ๆ ของ การสำแดงออกของเจตจำนงนั้นฉันเรียกว่า มโนคติของเพลโต . . . โดยคำว่า "มโนคติ" (Idea) ฉันเข้าใจว่าเป็นระดับที่แน่นอนตายตัวของเจตจำนงในฐานะสิ่งในตัวเอง มันจึงไม่มีความหลากหลาย แต่ละระดับเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสิ่งเฉพาะต่าง ๆ ในฐานะเป็นแบบนิรันดร หรือแบบดั้งเดิมของมัน . . .^๒

อนึ่งมโนคติเป็นการสำแดงออกโดยตรงของเจตจำนง มันเป็นเจตจำนงที่เป็นสิ่งสากลและไม่ อยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอเหมือนกับสิ่งเฉพาะต่าง ๆ ซึ่งเรารู้จักมัน เพียงแต่เมื่อมันอยู่ในสถานที่หนึ่ง ในเวลาหนึ่ง และเปลี่ยนแปลงได้แต่มโนคตินี้ถูกรับรู้ได้โดยที่ตัวมันเองอยู่นอก อวกาศและกาล

^๑Arthur Schopenhauer, The World as Will and Idea, Vol.1., trans. R. B. Haldane and J. Kamp, p. 115.

^๒Ibid., p. 168.

. . . สิ่งเฉพาะที่ปรากฏตัวตามหลักเหตุผล เพียงพอเป็น เพียงการสำแดงออกของสิ่ง
 ในตัวเองซึ่งคือ เจตจำนงทางอ้อม เพราะระหว่างมันกับสิ่งในตัวเองมีมโนคติซึ่งเป็น
 การสำแดงออกโดยตรงของ เจตจำนง เพราะมันถูกกำหนดว่าไม่มีรูปแบบของความรู้
 ดังกล่าว ยกเว้นรูปแบบของมโนภาพที่เป็นสากลคือการมีอยู่ของสิ่งที่ถูกรู้สำหรับ
 ผู้รู้ . . .^๑

การที่จะรู้สิ่งมโนคติได้นั้น โช เป็น ฮาว เออร์บอกว่าคุณจะต้องกำหนดให้เป็นหนึ่ง
 เดียวกับวัตถุที่ถูกรู้ และ เมื่อมาถึงระดับนี้ผู้รู้จะเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ปราศจากเจตจำนง และสิ่งที่
 ถูกรู้ก็จะเป็นสิ่งเฉพาะอีกต่อไป แต่มันจะกลายเป็นมโนคติที่อยู่นอกหลักเหตุผลเพียงพอ

. . . เมื่อผู้รู้ที่เป็นปัจเจกบุคคลได้ยกตัวเองเป็นผู้รู้ที่บริสุทธิ์และขณะเดียวกันก็ยก
 สิ่งที่ถูกรู้เป็นมโนคติของเพลโต โลกในฐานะมโนภาพปรากฏอย่างสมบูรณ์และบริสุทธิ์
 การสำแดงออกของเจตจำนงอย่างเต็มที่ก็เกิดขึ้น เพราะมโนคติของเพลโตเท่านั้น
 เป็นการสำแดงออกอย่างเต็มที่ของมัน . . . เมื่อมโนคติของเพลโตปรากฏผู้รู้และ
 สิ่งที่ถูกรู้ไม่แตกต่างกัน เพราะมโนคติเป็นการสำแดงออกของเจตจำนงอย่างเต็มที่ และ
 เป็นโลกที่เป็นจริง เมื่อโลกในฐานะมโนคติเกิดขึ้นมัน ผู้รู้และสิ่งที่ถูกรู้กลายเป็นหนึ่ง
 เดียวกัน ดังนั้นผู้รู้และสิ่งที่ถูกรู้ซึ่งเป็นสิ่งเฉพาะจึงกลายเป็นสิ่งในตัวเอง ถ้าเราหัน
 ออกไปจากโลกในฐานะมโนภาพแล้วมันจะไม่มีอะไรเหลืออยู่นอกจากโลกในฐานะ
 เจตจำนง เจตจำนงเป็นสิ่งในตัวเองของมโนคติของเพลโต ซึ่งแสดงถึงมันอย่าง
 เต็มที่ และมันเป็นสิ่งในตัวเองของสิ่งเฉพาะกับปัจเจกบุคคลซึ่งรู้มันและแสดงถึงมัน
 อย่างไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเจตจำนงอยู่นอกขอบเขตของมโนภาพและรูปแบบทั้งหมด
 ของมัน เจตจำนงจึงเป็นหนึ่งเดียวทั้งในวัตถุและผู้รู้ซึ่งถูกยกขึ้นไปในการเพ่งวัตถุ
 นี้และรู้จักตัวเองในฐานะผู้รู้ที่บริสุทธิ์ . . .^๒

อีกประการหนึ่ง โช เป็น ฮาว เออร์ถือว่าคุณค่าเท่านั้น เป็นความรู้ที่จะพาเราไปสู่การ
 รับรู้มโนคติ ส่วนวิชาการอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ เป็นการให้เรื่องราวของเหตุการณ์ที่
 เกิดขึ้นติดต่อกันตามลำดับและวิทยาศาสตร์ก็ให้เรื่องราวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏ
 การณ์ต่าง ๆ ด้านสาเหตุซึ่งเป็นเรื่องของสิ่งที่เป็นมโนภาพ.

^๑Ibid., p. 227.

^๒Ibid., pp. 232-233.

แต่ศิลปะแสดงถึงมโนคติ

. . . วิชาการต่าง ๆ ดำเนินไปตามหลักเหตุผล เพียงพอและมีสาระเกี่ยวกับปรากฏการณ์และกฎของมัน ความต่อเนื่องและความสัมพันธ์ที่เป็นผลมาจากมัน . . . ศิลปะงานของอัจฉริยะมันแสดงถึงมโนคติที่รันตรซึ่งได้จากการเข้าท่าอย่างบริสุทธิ์ มันเป็นส่วนหนึ่งของโลกปรากฏการณ์ทั้งหมด และมันได้ถูกถ่ายทอดลงมาในปฏิมากรรม จิตรกรรม วรรณกรรม หรือดนตรี บ่อเกิดของมันคือการรู้มโนคติและจุดหมายหนึ่งของมันคือการแสดงออกซึ่งความรู้นี้ . . .^๑

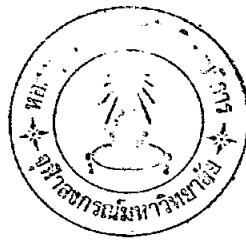
โดยทั่วไปแล้วมันเป็นการยากที่แต่ละคนจะเข้าถึงความรู้นี้ได้ ศิลปินเป็นผู้ที่เข้าถึงความรู้นี้ และแสดงออกในผลงานของเขา เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความรู้ี้และกลายเป็นผู้รู้ที่บริสุทธิ์ปราศจากเจตจำนงต่าง ๆ โดยอัตโนมัติ งานศิลปะต่าง ๆ จึงเป็นวิธีทางที่ช่วยให้เราเข้าถึงความรู้นี้ได้ดีกว่าความงามของวัตถุต่าง ๆ ในธรรมชาติ แต่การที่จะเข้าถึงความรู้นี้ได้มันใช่เป็นชาวเออร์ธียบายว่าต้องมีสมรรถภาพซึ่งเรียกว่า อัจฉริยะภาพ (genius) อยู่ในตัวจึงจะทำให้เข้าถึงความรู้นี้ได้

. . . อัจฉริยะภาพเป็นสมรรถภาพในการมีสภาวะของการรับรู้ที่บริสุทธิ์ สดุดีตัวเองลงในการรับรู้ยกเลิกรู้ที่รับใช้เจตจำนง นั่นคืออัจฉริยะภาพเป็นอำนาจในการละทิ้งความสนใจของตนเองรวมทั้งความต้องการต่าง ๆ จุดหมายต่าง ๆ ดังนั้นการละทิ้งบุคคลิกภาพทั้งหมดของตนเองโดยสิ้นเชิงชั่วระยะหนึ่ง เพื่อเป็นผู้รู้ที่บริสุทธิ์ เข้าใจโลกอย่างชัดเจนไม่เพียงแต่ชั่วขณะหนึ่ง ๆ เท่านั้นแต่ภายในระยะเวลาหนึ่ง . . .^๒

. . . สมรรถภาพนี้ต้องมีอยู่ในคนทุกคน แต่มีอยู่มากน้อยต่างกัน เพราะถ้าไม่เช่นนั้นแล้วคนจะไม่สามารถมีความพอใจในงานศิลปะหรือผลิตรงานศิลปะออกมาได้เลย เขาอาจจะไม่มีความรู้สึกเกี่ยวกับความงามและไม่รู้จักคำว่าสวยงามเลยก็ได้ ดังนั้นเราจึงต้องสมมุติว่าความสามารถในการรู้ถึงมโนคติของสิ่งต่าง ๆ และละทิ้งบุคคลิกภาพของตนเองชั่วขณะนี้มีอยู่ในตัวคนทุกคน มิฉะนั้นจะมีบางคนที่ไม่มีความพอใจในความงามเลย คนที่เป็นอัจฉริยะจึงเหนือกว่าคนธรรมดาโดยการมีความรู้ชนิดนี้ได้มากกว่า

^๑Ibid., pp. 238-239.

^๒Ibid., p. 240.

และนานกว่า . . . °

ที่กล่าวมาแล้วนั้น เราจะเห็นได้ว่ามันเป็นค่านที่เกี่ยวกับผู้รู้ ส่วนค่านของสิ่งที่ถูกรู้ นั้นโซเป็น ชาวเออร์ถิว่างวนศิลปะที่แสดงถึงธรรมชาติของเจตจำนงมากย่อมจะทำให้ผู้รู้ เข้าถึงมโนคติได้มากขึ้น ตัวอย่าง เช่น โศกนาฏกรรมและดนตรี เป็นต้น เขากล่าวว่า

โศกนาฏกรรมเป็นจุดสูงสุดของวรรณกรรม . . . ความทุกข์ความเศร้าโศกที่ ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ชาติ ชัยชนะของสงคราม ความโหดร้ายข่มขู่ต่าง ๆ การขาด ความซื่อสัตย์และยุติธรรมแสดงแก่เราถึงความหมายของธรรมชาติของโลกและการ มีอยู่ มันเป็นการต่อสู้ของเจตจำนงกับตัวเองซึ่งสำแดงออกในระดับสูงสุด ทำให้ เห็นความน่ากลัวอย่างเด่นชัด ทั้งหมดนี้เห็นได้ชัดเจนในความทุกข์ของคน . . . ความรู้ทำให้เขาไม่ถูกหลอกลวงจากโลกของปรากฏการณ์หรือโลกของมายาต่อไป มันทำให้เราเห็นแจ้งในหลักปัจเจกภาพ ความเห็นแก่ตัวหายไป แรงจูงใจต่าง ๆ ของเจตจำนงซึ่งมีอิทธิพลต่อเราหมดไป แต่มีความรู้ในธรรมชาติของโลกมาแทนที่ ทำให้เกิดความสงบแก่เจตจำนงและการสละตัวเอง ซึ่งไม่ใช่เป็นการยอมแพ้แก่ ซิริต แต่เป็นการยอมแพ้แก่เจตจำนงเพื่อสิริต . . . °

. . . ดนตรีเป็นการสำแดงออกอย่างตรง ๆ และลอกเรียนเจตจำนงซึ่งเป็นสิ่ง ในตัวเอง ไม่ใช่มโนคติซึ่งมีการสำแดงออกเป็นความหลายหลาก และเป็นโลก ของสิ่งเฉพาะต่าง ๆ ดนตรีจึงต่างจากศิลปะอื่นซึ่งเป็นการลอกเรียนมโนคติ แต่ ดนตรีเป็นการลอกเรียนเจตจำนง นี่คือเหตุผลว่าทำไมดนตรีจึงมีอำนาจและทำให้ เห็นความจริงได้มากกว่าศิลปะอื่น ๆ ซึ่งกล่าวถึงแต่เงาของมัน แต่ดนตรีกล่าวถึง สิ่งในตัวเอง . . . °

อย่างไรก็ดี เรื่องเจตจำนงในฐานะมโนคตินี้ โซเป็นชาวเออร์ถิว่างวนมาเพื่อ อธิบายเจตจำนงซึ่งเป็นสากลและถูกรับรู้ได้โดยตรง ขณะที่สิ่งเฉพาะต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ถูกรับรู้ โดยตรงไม่ได้ และจากความคิดนี้เขาก็โยนไปสู่การอธิบายเรื่องการดับทุกข์ว่า ขณะที่เรา มีความรู้โดยตรงในความเป็นจริงนี้ เราจะเป็นผู้รู้ที่บริสุทธิ์ปราศจากความอยากและตัณหา

°Ibid., pp. 251-252.

°Ibid., p. 326-327.

°Ibid., p. 333.

. . . เมื่อเราถูกรบกวนโดยความอยากอย่างหนัก ๆ และความจำเกี่ยวกับอดีต ทันที
 ทันใดมันหายไปจากจิตของเราเหมือนกับสวรรค์หาย เพราะความคิดกลับมามุ่งสิ่งที่มีอยู่
 อย่างปรนัย ไม่ใช่ที่มีอยู่อย่างฮัตนัยและเป็นปัจเจกภาพ เราคิดถึงแต่สิ่งที่มีอยู่อย่างปรนัย
 ตรงหน้าเรา แล้วเราจะบริสุทธิ์ไม่ถูกรบกวนด้วยความสัมพันธ์ใด ๆ กับเจตจำนงอีก
 . . . เราสามารถพ้นจากทุกข์โดยเพ่งวัตถุที่อยู่ตรงหน้าและวัตถุที่อยู่ไกลออกไป เมื่อ
 ใดก็ตามที่เราแยกตัวเองไปสู่การเพ่งอยู่กับวัตถุที่มีอยู่อย่างปรนัยเท่านั้น . . . ในฐานะ
 ผู้รู้ที่บริสุทธิ์อิสระจากทุกข์ เราได้กลายเป็นหนึ่งเดียวกับวัตถุเหล่านั้นชั่วระยะเวลาหนึ่ง
 ความอยากต่าง ๆ แปลกหน้าต่อเรา โลกในฐานะมโนภาพเท่านั้นมีอยู่ โลกในฐานะ
 เจตจำนงหายไป . . .^๑

๒.๔ การยืนยันและการปฏิเสธเจตจำนง การยืนยันหรือปฏิเสธเจตจำนงนี้

ไซเป็นชาวเยอรมันที่ว่ามันเป็นเรื่องของเจตจำนงในฐานะสิ่งในตัวเอง และเขาได้อธิบายว่าการ
 การยืนยันเจตจำนงคือการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นไปตามเจตจำนงซึ่งตีตรนอย่างไม่มีจุดจบ โดย
 ปราศจากความรู้นั้นความเป็นจริงการที่เจตจำนงสำแดงออกมาเป็นร่างกาย เราจึงอาจเรียก
 การยืนยันเจตจำนงว่า การยืนยันของกายก็ได้ ดังเราจะเห็นได้จากกฏที่ทุกคนต้องการมีสุขภาพ
 ดี และการก่อกำเนิดลูกหลาน เป็นต้น

การยืนยันเจตจำนงคือ เจตจำนงที่กระทำการต่อไปโดยปราศจากความรู้อะไร ๆ ทั้งสิ้น
 ชีวิตของคนทั่วไปเป็นเช่นนี้ และแม้แต่ร่างกายของคนก็เป็นสำแดงออกของเจตจำนง
 ที่ปรากฏเป็นมโนคติและปัจเจกบุคคล . . . ดังนั้นแทนที่จะเรียกว่าการยืนยันเจตจำนง
 เราอาจเรียกว่าการยืนยันของกาย สารพื้นฐานของการกระทำต่าง ๆ ของเจตจำนง
 คือความพอใจของความอยากต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถแยกไปจากการมีสุขภาพดี และการ
 กระทำต่าง ๆ เพื่อรักษาร่างกายของตน และดำรงพันธุ์ต่อไปอีก. . .^๒

^๑Ibid., p. 238.

^๒Ibid., p. 421.

อนึ่งการยืนยัน เจตจำนงนี้ทำให้มีการเกิดใหม่ เมื่อเกิดมาและมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ คนซึ่งมีเจตจำนงเป็นสารัตถะจึงมีความอยาก ค้ำประกันเป็นทุกข์ และตายไป โชเป็นชาวเออร์ อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

การต่อสู้อยู่ตลอดเวลาซึ่งประกอบ เป็นธรรมชาติภายในของการสำแดงออกของเจตจำนง ซึ่งได้รับพื้นฐานขั้นต้นทั่วไป ในระดับที่สูงขึ้นของการสำแดงออก จากข้อเท็จจริงที่ว่า เจตจำนงสำแดงออกเป็นร่างกายที่มีชีวิตพร้อมด้วยคำสั่งเด็ดขาดให้เสี่ยงคูมัน เพราะร่างกายนี้ไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากเจตจำนง เพื่อชีวิตที่สำแดงออกมา มนุษย์ในฐานะการ สำแดงออกของเจตจำนงในระดับสูงสุดจึงถูกบังคับมากที่สุด . . . ชีวิตมนุษย์ทั้งหมดจึง เต็มไปด้วยความกังวลที่จะรักษาการมีอยู่ภายใต้สิ่งนี้ และรวมไปถึงการแพร่พันธุ์ต่อไปด้วย . . . ชีวิตของคนส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงการต่อสู้เพื่อมีอยู่อยู่ตลอดเวลา ด้วยความแน่นอนว่าจะต้องสูญเสียบไปในที่สุด แต่สิ่งที่ทำให้เรายังคงดำเนินการต่อสู้ที่น่าเหน็ดเหนื่อย นี้ต่อไป ก็คือ ความรักชีวิต ซึ่งมากกว่าความกลัวตาย มันอาจจะมาถึงในเวลาใดเวลาหนึ่ง อย่างเสี่ยงไม่ได้ . . .^๑

อีกประการหนึ่ง การยืนยันเจตจำนงเพื่อชีวิตนี้ แสดงออกมาเป็นความเห็นแก่ตัว เพราะ แต่ละคนต่างยืนยัน เจตจำนงของตนและปฏิเสธเจตจำนงของผู้อื่น ทำให้เกิดความทุกข์ โชเป็น ชาวเออร์กล่าวว่า

. . . เนื่องจากเจตจำนงแสดง ถึงการยืนยันตนเอง หรือการยืนยันของภายในปัจเจก บุคคลมากมายที่อยู่เคียงข้างกัน มันจึง เป็นการง่ายที่แต่ละคนจะขยายการมีอยู่ของตนเอง ไปยังการมีอยู่ของคนอื่น มันจึงเป็นความเห็นแก่ตัว เพราะ เป็นการยืนยันเจตจำนงของ ตนเอง เกินขอบเขตไปจนถึงการปฏิเสธเจตจำนงเดียวกันในปัจเจกบุคคลอื่น เมื่อเป็น เช่นนี้ปัจเจกบุคคลจึงทำลายหรือทำร้ายคนอื่น หรือบังคับให้คนอื่นมากระทำการตาม เจตจำนงของตนแทนที่เขาจะทำตามเจตจำนงของเขาเอง . . .^๒

^๑Ibid., pp. 402-403.

^๒Ibid., p. 430-431.

ในทางตรงข้ามกับการยืนยันเจตจำนงคือ การปฏิเสธเจตจำนง การปฏิเสธเจตจำนง
นี่ไซ้เป็นชาวเออร์กล่าวว่ "มันหมายถึงการเลิกกระทำการต่าง ๆ ตามเจตจำนง ไม่ใช่หมายถึง
การดับไปของตัวตน เขากล่าวว่ "การปฏิเสธเจตจำนงเพื่อชีวิตไม่ได้หมายถึงการสูญไปของ
ตัวตน มันหมายความว่าเพียงแต่การกระทำที่ไม่เป็นไปตามเจตจำนง"^๑

การปฏิเสธเจตจำนงจะทำได้ย่ไรนั้น ไซ้เป็นชาวเออร์อธิบายว่เราจะทำได้โดย
การมีความรู้ย่สมบูรณ์แบบ เกี่ยวกับธรรมชาติของเราเอง การรู้ธรรมชาติของเราคือการรู้
เจตจำนงในฐานะสิ่งในตัวเอง ซึ่งเรารู้ได้โดยการรู้มโนคติซึ่งเป็นการสำแดงออกย่เป็น
สากลของมัน และขณะที่เรารู้มโนคตินี้เราจะกลายเป็นผู้รู้ที่บริสุทธิ์ปราศจากเจตจำนง ปราศจาก
ความอยากและค้ันรนต่าง ๆ

ในฐานะปัจเจกบุคคลนั้น เราไม่มีความรู้ใด ๆ นอกจากความรู้ที่เป็นไปตามหลักเหตุผล
เพียงพอซึ่งไม่รวมการรู้มโนคติ แต่มันเป็นไปได้ที่เราจะยกตัวเราจากการรู้สิ่งเฉพาะ
ต่าง ๆ มาสู่การรู้มโนคติ สิ่งนี้จะเกิดขึ้นโดยความเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในตัวผู้รู้ และ
เกี่ยวพันไปถึงความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ของธรรมชาติทั้งหมดของสิ่งที่ถูกรู้ และคุณค่า
ของสิ่งนี้ก็ค้คือการที่ผู้รู้ไม่เป็นปัจเจกบุคคลอีกต่อไปทราบ เท่ที่เขารู้มโนคติ . . .^๒

อีกประการหนึ่งการปฏิเสธเจตจำนงจะทำได้โดย การรู้จักรธรรมชาติแท้จริงของโลกจากการมอง
เห็นผ่านหลักปัจเจกภาพกล่าวค้ว่ามันเป็นการรู้ว่าเจตจำนงในฐานะสิ่งในตัวเอง เป็นหนึ่งแบ่งแยก
ไม่ได้ ส่วนสรรพสิ่งซึ่งมีความหลายหลากและขัดแย้งกันนี้เป็นการสำแดงออกของเจตจำนง
เดียวกันเมื่อคนรู้ความจริงนี้แล้ว เขาจะปฏิเสธเจตจำนง ไม่เห็นแก่ตัวและเลิกกระทำการ
ต่าง ๆ ตามแรงรงใจโดยปราศจากความรู้ ไซ้เป็นชาวเออร์ กล่าวว่

^๑ Arthur Schopenhauer, Essays and Aphorisms, trans. R. J. Hollingdale, p. 61.

^๒ Arthur Schopenhauer, The World as Will and Idea, Vol.1. trans. R. B. Haldane and J. Kemp, p. 228.

. . . ทรายที่ความรัของคณยงผูกพันอยู่กับหลักปัจเจกภาพและ เป็นไปตามหลัก เหตุผล เพียงพอ เขาจะกระทำการไปตามแรงจูงใจต่าง ๆ อย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ แต่เมื่อ เขาเห็นแจ้งในหลักปัจเจกภาพ และมโนคติว่าเป็นสิ่งในตัวเอง เช่นเดียวกับเจตจำนง เดียวกันของสรรพสิ่ง เขาจะกลายเป็นผู้ระงับเจตจำนงได้ และแรงจูงใจเฉพาะครั้งก็ ไม่มีผลต่อเขาอีก . . .^๑

แม้ว่าเจตจำนงในฐานะสิ่งในตัวเองจะมี เสรีภาพแก่สรรพสิ่งซึ่ง เป็นการสำแดงออก ของมันมีความหลายหลาก และอยู่ภายใต้หลักเหตุผลเพียงพอ สรรพสิ่งจึงถูกกำหนดด้วยเจตจำนง ซึ่งเป็นสารัตถะของมัน ทุกสิ่งจึงมีการต่อสู้กันรณอยู่ตลอดเวลา แต่มนุษย์ซึ่งแตกต่างจากสัตว์อื่น สามารถปฏิเสธเจตจำนงได้ เพราะมนุษย์มีเหตุผลเขาจึงสามารถ เลือกที่จะไม่ทำตามแรงจูงใจ หรือทำตามแรงจูงใจอันใดอันหนึ่งได้โดยไม่กระทำการต่าง ๆ ตามเจตจำนงที่ตื่นรนไปอย่าง ไม่รู้จบ เช่นเดียวกับสัตว์อื่น ๆ เราจะพบคำอธิบายของไซเป็นฮาวเออร์ เกี่ยวกับเรื่องนี้

เจตจำนงในฐานะสิ่งในตัวเองมี เสรีภาพ นี้มาจากข้อเท็จจริงที่ว่ามัน เป็นสิ่งในตัวเอง เป็นเนื้อหาของปรากฏการณ์ทั้งหมด และเรายังรู้จักว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นไปตาม หลักเหตุผลเพียงพอ . . .^๒

. . . แม้ว่าคนและสัตว์จะถูกกำหนดด้วยแรงจูงใจต่าง ๆ ในจำนวนที่เท่ากัน แต่คนซึ่ง แตกต่างจากสัตว์สามารถ เลือกได้อย่างเต็มที่นี่ มักจะถูกมองว่าเป็น เสรีภาพของเจตจำนง ในการกระทำต่าง ๆ แต่มัน เป็นเพียงความสามารถเลือกหรือความสามารถในการไตร่ตรอง ที่คนซึ่งแตกต่างจากสัตว์ เสรีภาพของเจตจำนงจึงถูกกำหนดให้เป็นลักษณะของเขาเพราะ เชื่อว่าเจตจำนงของเขา เป็นผลมาจากการทำงานของปัญญาโดยปราศจากลักษณะที่เป็น พื้นฐานของมัน . . .^๓

ดังนั้นทุกคนจึงมีจุดหมายและแรงจูงใจต่าง ๆ เป็นตัวนำในความประพฤติของเขา และ เขาสามารถให้เรื่องราวเกี่ยวกับการกระทำเฉพาะแต่ละครั้งของเขาได้ แต่ถ้าเขาถูก ถามว่า ทำไมเขาจึงมีเจตจำนง หรือทำไมโดยทั่วไปแล้วเขามีเจตจำนงที่จะมีอยู่ เขาจะ ไม่มีคำตอบเลย และคำถามก็ดูเหมือนไม่มีความหมายสำหรับเขาด้วย . . .^๔

^๑Ibid., p. 521.

^๒Ibid., p. 369.

^๓Ibid., pp. 383-384.

^๔Ibid., p. 213.

อย่างไรก็ตามการยืนยันและการปฏิเสธเจตจำนงมีโซเป็นฮาวเออร์ถือว่าเป็นทาง
นำไปสู่ความหลุดพ้น ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเขา

การกระทำชั่วหรือไม่ยุติธรรม เมื่อมองในแง่ของผู้กระทำแล้วมัน เป็นสัญลักษณ์ของการ
ยืนยันเจตจำนงเพื่อชีวิต และมันแสดงให้เห็นว่าเขาอยู่ห่างไกลจากการหลุดพ้นที่แท้จริง
อันได้แก่การปฏิเสธเจตจำนงเพื่อชีวิต และอยู่ไกลจากการได้นำมาจากโลกนี้ แต่มันก็
เป็นสัญลักษณ์ของการมีความรู้ และความทุกข์ที่เขาได้รับ เป็นเวลานานก่อนที่จะเขาจะไป
ถึงมัน ถ้ามองในแง่ของผู้รับทุกข์จากการกระทำดังกล่าวแล้วจะพบว่ามันดูเหมือนเลวร้าย
แต่เหนือขึ้นไป เราจะพบว่ามัน เป็นสิ่งดีและมีประโยชน์ เพราะมันช่วยให้เขาได้
เดินไปตามทางที่ไปสู่การหลุดพ้นอย่างแท้จริง . . .

เราจึงอาจสรุปได้ว่า การยืนยันเจตจำนงตามทัศนะของโซเป็นฮาวเออร์นี้ นำไป
สู่การอธิบายสาเหตุของทุกข์ ส่วนการปฏิเสธเจตจำนงนำไปสู่การอธิบายเรื่องความดับทุกข์
ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Arthur Schopenhauer, Essays and Aphorisms, trans. R. J.
Hollingdale, p. 65.